

Nieuwsbrief 6 – 17 juli 2023

Vlaardingen, 17 juli 2023

Onderwerp: Het Hoogendijk Fonds en het bestuur en de WBTR

Geachte dames en heren, beste Vrienden,

Dit is de laatste inhoudelijke nieuwsbrief, dan bent u wat dit betreft eindelijk van mij af. Het is wel een lange en 'taaie' brief geworden. Hierna volgt nog wel een nieuwsbrief over 'Hoe nu verder.' In deze brief nog twee belangrijke onderwerpen:

- het Hoogendijk Fonds en
- onze normen en wettelijke verplichtingen.

Het Hoogendijk Fonds

Op 15 juli 1991 bevestigde de directie van visserijmuseum – instituut voor de Nederlandse zeevisserij – de schenking van de heer Hoogendijk aan het museum. Deel van de schenking was een partij van 90 exemplaren van het boek 'Grootvisscherij', omschreven als de ware kern van de schenking. In de brief staat onder andere:

Wat betreft de boeken kan ik je meedelen dat we het in overleg met de Vereniging Vrienden als volgt gaan aanpakken: In de loop van de herfst verwachten we het 750-ste lid in te kunnen schrijven. Deze man of vrouw krijgt een speciaal voor die gelegenheid ingebonden exemplaar van de "Grootvisscherij" kado. Dit is tevens het startsein van een mailing naar de vrienden waarin zij een exemplaar van de "Grootvisscherij" wordt aangeboden (zolang de voorraad strekt) tegen een aantrekkelijke korting. Over de prijs wordt nog nagedacht. Ik denk dat die rond de honderd gulden komt te liggen.

De opbrengst van deze verkoop wordt op een nieuwe, door de Vereniging Vrienden beheerde rekening gezet die als het "Hoogendijk Fonds" door het leven zal gaan.

Jaarlijks zullen de vrienden, en wellicht ook anderen, deze rekening spekken zodat het bedrag kan gaan groeien tot een fonds dat uitsluitend gebruikt gaat worden voor de financiering van publikaties die in relatie staan met het Visserijmuseum.

Tot zover de brief.

De laatste jaren is gebleken dat er een gebrek is aan publicaties over de Noordzeevisserij waardoor het vrijwel onmogelijk is om op basis van de oorspronkelijke doelstellingen door te kunnen blijven gaan. Dus komt de vraag naar voren: "Hoe lang houden we de Hoogendijkprijs op deze wijze in stand of moeten we zoeken naar een andere invulling?"

De voorzitter van de jury van de toekenning van de prijs uit het Hoogendijk Fonds heeft de Vrienden een voorstel gedaan om te komen tot een nuttige en bij de tijd passende toekenning. Dit voorstel is als volgt:

Dit stipendium is bedoeld ter promotie van onderzoek in de visserijgeschiedenis. De stipendiaat wordt verbonden aan een museum, b.v. het Visserijmuseum Vlaardingen of het Maritiem Museum Rotterdam. Het object van het onderzoek kan een deel van de eigen collectie zijn, maar b.v. een onderzoek ter ondersteuning van een tentoonstelling van objecten die geleend worden.

Uit het geld dat beschikbaar gesteld wordt kan een stagevergoeding voor 3 maanden betaald worden aan een student. Dit kan b.v. zijn voor een student die een Master of Research Master opleiding in geschiedenis volgt aan een van de Nederlandse universiteiten. Eventueel kan dit ook een promovendus zijn.

Ingeval de stipendiaat een eigen inkomen heeft van het instituut waar zijn onderzoek gefinancierd wordt, zal het geld vooral bedoeld voor het dekken van bijkomende kosten, b.v. een reis naar een visserijmuseum in het buitenland voor studie van de collectie.

Uit de correspondentie van het museum blijkt dat het initiatief tot het vormen van een Hoogendijk Fonds is uitgegaan van het museum en dat de uitvoering is neergelegd bij de Vrienden. Een in die tijd zeer praktische overweging, aangezien het museum in handen was van de gemeente en er politiek onvoldoende draagvlak was het Hoogendijk Fonds jaarlijks te ondersteunen. Daarnaast wilde men ook voorkomen dat de toewijzing van de prijs aan politieke invloeden onderhevig zou (kunnen) zijn. Een belangrijke kanttekening is ook dat in die tijd het feitelijk bestuur van het museum voor een groot deel in handen was van het ter zake deskundige bestuur van de Vrienden.

Door de veranderde (politieke) positie van het museum, gezien de ontwikkelingen van de laatste jaren en de door het museum ingezette koers lijkt een, zoals hiervoor voorgestelde, maritieme binding met bijvoorbeeld het Maritiem Museum te Rotterdam een meer voor de hand liggende en toekomstbestendige keuze.

Is het alleen aan de Vrienden om de toekomst van het fonds te heroverwegen of is samenspraak met het museum onvoorwaardelijk? De jaarlijkse aanvulling van het fonds met € 750,00 is niet meer dan een vanuit de aan de heer Hoogendijk gestuurde bedankbrief aan de vrienden opgelegde geste. Uit geen enkel extern stuk blijkt dat dit als een verplichting voor de vrienden vastgelegd.

Onze normen en wettelijke verplichtingen

Van enkelen van u heb ik de vraag gekregen waarom ik mezelf 'interim bestuurder' noem en geen 'voorzitter'. Daarop kan ik u alleen maar een 'gelaagd' antwoord geven. Ik probeer het hierna zo beknopt mogelijk voor u op te schrijven.

Tijdens de Algemene Ledenvergadering bleken er geen kandidaten voor de bestuursfuncties te zijn. Om de vereniging die avond niet ter ziele te laten gaan, ben ik opgestaan en heb daarbij meegedeeld dat ik voor een interim-periode beschikbaar zou zijn. De aanwezigen hebben dat met applaus onderstreept.

Mijns inziens is dit onjuist in het verslag van de ALV opgenomen en ik maak dan ook formeel bezwaar tegen de verslaglegging van de vergadering waarin onder andere is opgenomen:

Guus wil de voorzittershamer overnemen, in samenwerking met voormalig secretaris Niek van der Mark en met het verzoek aan Siem van der Marel om de verantwoording van de financiën op zich te nemen. Dat laatste in ieder geval voor het jaar 2023. Siem heeft hier positief op gereageerd en de vergadering beantwoordde het voorstel van Guus met een applaus waarna de eerste drie bestuursfuncties wederom bezet zijn.

In Nieuwsbrief 1 schreef ik het volgende:

Gelukkig heeft Siem van der Marel zich bereid verklaard de zorg voor de financiën ook nog dit jaar op zich te nemen. Niek van der Mark heeft mij beloofd dat hij mij wegwijs zal maken binnen de vereniging. Als uw oud-secretaris weet hij vanuit welke hoek de wind waait en hoe ik het beste de klippen kan omzeilen. Ik ben blij met de toezeggingen van deze vrienden. Voorlopig ben ik voor één jaar beschikbaar als uw interim-bestuurder.

Bij het overdrachtsgesprek met de scheidende voorzitter bleek mij dat een aantal bestuurlijke zaken niet of onvoldoende geregeld zijn. Ik kan en wil niet verantwoordelijk zijn voor een vereniging die haar wettelijke zaken / taken niet op orde heeft.

Daarnaast leek het mij zeer onverstandig om formeel voorzitter te worden, omdat ik dan ook uitvoering moet geven aan de statuten van de vereniging. In de statuten van onze vereniging zegt artikel 8 onder andere het volgende:

Bestuur

Artikel 8

1. Het bestuur van de vereniging bestaat uit een oneven aantal van tenminste drie natuurlijke personen, die uit hun midden een voorzitter, een secretaris en een penningmeester aanwijzen.
2. De bestuursleden worden door de algemene vergadering benoemd uit de leden van de vereniging.
6. Indien het aantal bestuursleden beneden het in lid 1 vermelde minimum is gedaald, blijft het bestuur niettemin bevoegd. Het bestuur is verplicht zo spoedig mogelijk een algemene ledenvergadering te beleggen, waarin de voorziening in de vacature(s) aan de orde komt.

Na het mislukken van het vinden van kandidaten voor het bestuur in het vanaf februari lopende 'zoektraject' naar nieuwe bestuursleden, verwacht ik niet dat bij een op korte termijn uit te schrijven ALV de kandidaten ineens in roetten van vier voor de deur staan te trappelen.

Een analyse van de ontstane situatie en een röntgenfoto van de vereniging leken / lijken mij meer op zijn plaats. Daarom heb ik er bewust voor gekozen de vereniging te fileren en u de resultaten voor te leggen.

Eerst maar de WBTR

De Wet bestuur en toezicht rechtspersonen (WBTR) die op 1 juli 2021 van kracht is geworden, vereist aandacht van alle bestuursleden van verenigingen en stichtingen. De WBTR legt besturen op dat zij de bestuurlijke gang van zaken binnen de vereniging of stichting bespreken, vastleggen en borgen.

Een van de zaken die geregeld moet worden is hoe de vereniging omgaat met het ontbreken van één of meer bestuursleden. Het zogenoemde belet of ontstentenis.

In de WBTR is bepaald dat verenigingen, stichtingen verplicht zijn om in de statuten een belet- en ontstentenisregeling voor bestuurders op te nemen. Van ontstentenis is sprake in geval van het aftreden, overlijden of ontslag van een bestuurder. Belet heeft betrekking op onder meer langdurige ziekte, schorsing of afwezigheid. In de statuten dient te worden geregeld wie in deze gevallen bevoegd is om bestuursdaden te verrichten. Stichtingen en verenigingen zonder statutaire belet- en ontstentenisregeling dienen hun statuten bij de eerstvolgende wijziging (echter wel binnen 5 jaar) in overeenstemming te brengen met de wet.

Voorafgaand aan het bij de notaris passeren van nieuwe statuten werd vanuit het ministerie aanbevolen in elk geval het Huishoudelijk Reglement zodanig aan te passen dat de wettelijke verplichtingen door de leden kan / kon worden bekrachtigd. Het in 2020 aangepaste Huishoudelijk Reglement van de vereniging voldoet dus niet meer.

Het bestuur heeft u niet voorgesteld een belet- en ontstentenisregeling in het huishoudelijk reglement op te nemen totdat een aanpassing van de statuten om andere redenen nodig is.

De WBTR legt besturen op dat zij de bestuurlijke gang van zaken binnen de vereniging of stichting bespreken, vastleggen en borgen. Het gezamenlijk bespreken is een belangrijk thema. Het gaat erom dat bestuursleden met elkaar afspraken maken wat zijn verstaan onder 'goed bestuur' en hoe ze er in de dagelijkse praktijk invulling aan geven. Het bestuur had hiertoe een Code of Conduct – een Regeling Goed Bestuur kunnen opstellen. Dat is niet gebeurd.

Wrang gevolg daarvan is dat alle bestuursleden konden besluiten hun taken en verantwoordelijkheden binnen de vereniging in een keer neer te leggen. Met een fatsoenlijke Regeling Goed Bestuur had elk bestuurslid zich wellicht bezonnen of het in het kader van de met u via deze regeling gemaakte afspraken wel kon.

Onderdeel van zo'n Regeling Goed Bestuur is ook de financiële gang van zaken, dit om te voorkomen dat misbruik van het verenigingsgeld kan worden gemaakt. De financiële malversaties bij diverse verenigingen en stichtingen waren de belangrijkste insteek van de regering om tot aanpassing van de regelgeving te komen.

Een ander thema is besluitvorming als niet alle bestuursleden aanwezig zijn. Bij een van de financiële debacles (woningbouwvereniging) beriepen enkele bestuurders zich steeds op het feit dat ze niet bij dié specifieke vergadering aanwezig waren.

De wet wil dat verenigingen en stichtingen werken aan hun kwaliteit. Dat staat nadrukkelijk benoemd. Interne bespreking van de wet en het formuleren van de conclusies zijn dus het belangrijkste. Pas daarna komt het wijzigen van statuten in beeld als formele en juridische vastlegging.

De vragen die we onszelf moeten stellen in het kader van de invulling van de wettelijke plichten zijn:

- binnen het bestuur bespreken van de bestuurlijke gang van zaken,
- het borgen van de financiën en
- het zeker stellen van het democratisch proces.

Dit alles met als doel de kwaliteit van de processen waar nodig binnen de vereniging / stichting te verbeteren en bestuursleden bewust te maken van de gewijzigde aansprakelijkheid. Zo kunnen bestuursleden aansprakelijk worden gesteld voor besluitvorming, ook als ze er zelf niet direct bij betrokken waren. Om risico's te vermijden en bekendheid bij nieuw aangestelde bestuursleden te bevorderen is het gewenst procedures binnen de vereniging goed te bespreken, omschrijven en vast te leggen.

Drie wettelijke zaken zijn voor ons van toepassing:

1. Aansprakelijkheid in faillissement

Voor de vereniging en de stichting wordt een regeling geïntroduceerd voor de aansprakelijkheid van bestuurders en commissarissen in geval van faillissement wegens onbehoorlijke taakvervulling.

2. Betrokkenheid bij / verantwoordelijkheid voor besluitvorming

In het kader van de nieuwe regeling wordt elk bestuurslid geacht aanwezig te zijn dan wel mede verantwoordelijk te zijn voor het gevoerde beleid. De wetgever wil dat elke bestuurder ervan doordrongen is dat hij/zij medeverantwoordelijk is voor de stappen die gezet worden.

3. Belet en ontstentenis

In de WBTR is bepaald dat verenigingen, stichtingen verplicht zijn om in de statuten een belet- en ontstentenisregeling voor bestuurders en commissarissen op te nemen. Van ontstentenis is sprake in geval van het aftreden, overlijden of ontslag van een bestuurder. Belet heeft betrekking op onder meer langdurige ziekte, schorsing of afwezigheid. In de statuten dient te worden geregeld wie in deze gevallen bevoegd is om bestuursdaden te verrichten.

Stichtingen en verenigingen zonder statutaire belet- en ontstentenisregeling dienen hun statuten bij de eerstvolgende wijziging (echter wel binnen 5 jaar) in overeenstemming te brengen met de wet.

Indien de uitzonderlijke situatie zich voor doet waarin sprake is van ontstentenis van het gehele bestuur zullen aanvullende maatregelen moeten worden opgenomen in het huishoudelijk reglement.

Het afgetreden bestuur heeft niets gedaan met deze wettelijke verplichtingen. Een nieuw bestuur zal deze zaken onverwijld moeten gaan regelen, zeker om te voorkomen dat de nu ontstane situaties zich nog een keer zal voordoen. In de Regeling Goed Bestuur had het bestuur de volgende zaken kunnen opnemen:

1. Eenheid
2. Financieel Statuut
3. Bestuursfuncties
4. Gedragscode bestuur
5. Bestuurdersaansprakelijkheid
6. Transparantie
7. Aftreden bestuursleden
8. Agenda bestuur
9. Statuten en reglementen

Protocol AVG

Tot slot van deze lastige brief de privacy wetgeving.

Vanaf 25 mei 2018 geldt de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Een uitgebreide handleiding legt uit wat de AVG betekent voor partijen die persoonsgegevens verwerken en aan welke regels de gegevensverwerking moet voldoen. De Algemene Verordening Gegevensbescherming geldt in de hele Europese Unie en vervangt de Wet bescherming persoonsgegevens.

Ronduit verbazingwekkend is dat in de Spil is opgenomen dat het privacy-beleid van de Vrienden te vinden is in Spil 52. Niet op de website, niet te raadplegen voor nieuwe leden, niet door u te controleren. Daarnaast is Spil 52 ook niet meer op voorraad bij de vereniging.

Is een van de bestuursleden aangesteld als Privacy functionaris en als verwerker van de persoonsgegevens? Daarvan is mij niet gebleken. Oftewel: een nieuw bestuur zal hier serieus mee aan de slag moeten.

“Is het niet tijdig regelen van alle hierboven beschreven bestuurlijke zaken echt zo erg?”, was de vraag die mij gesteld werd toen ik sprak over de mogelijke inhoud van deze nieuwsbrief. ‘Ja’, was mijn antwoord. Het bestuur was hiervan op de hoogte en ik ben van mening dat een vereniging zichzelf niet het recht mag toe-eigenen om al dan niet uitvoering te geven aan een wettelijke verplichting.

Het bestuur heeft wel de door de wetgever en door de banken verplichte UBO-registraties uitgevoerd.

Ik ben van mening dat u dit alles rondom wet- en regelgeving over de vereniging en over bestuursverantwoordelijkheden moet weten om tot een afgewogen oordeel te komen.

In de volgende en laatste nieuwsbrief van dit traject schets ik voor u de ideeën die ik heb over de afronding van dit proces.

Heeft u nu al ideeën die u aan mij kwijt wilt?

Aarzel dan niet een berichtje te sturen naar vrienden@museumvlaardingen.nl

Tot zover deze brief.

Met vriendelijke groet,
Guus de Ruiter – interim bestuurder